81ste Jaargang. — 3. Abonnementsprijs : fr. 15,00 per jaar — 30 centiemen het nummer Zaterdag 19 Januari 1935.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

AANKONDIGINGEN.
Prijs per regel . . . . . fr. 1,0
Tusschen Allerlei en Provincienieuws . . . . . fr. 2,0
KLEINE AANKONDIGINGEN :
Van 1 tot 4 regels . . . . fr. 3,
Elke regel meer . . . . . fr. 0,

BUREEL & REDACTIE:
DRUKKERIJ COLLÉE
REGULIERENWAL (Steenderpoort)
— TONGEREN —
Postchek № 84855. — Telefoon 12.

Belang d'er Opvoeding

AAN DE OUDERS.

— o —

Men wil vooruitgang doen in alle zienten. Men denkt nochtans niet genoeg dat de voornaamste wijze om vooruitgang te verwezenlijken zit in de opvoeding der jeugd. En als men zelf niet voldoende op de hoogte is van de principen der opvoedkunde, dan trachte men vooral het werk der scholen te steunen, die aan de ouders hulp bieden in het moeilijke werk der opvoeding.

Wij willen heden een stem uit ene landen laten hooren, namelijk die van M.C. James, afgevaardigde-minister van Landbouw te Toronto in Canada, die op eene aardige manier aan de ouders van het platteland, herinnert dat de opvoeding der kinderen de eerste plaats moet innemen, zoowel in de pachthoeve van den landbouwer, als in de woning van werkman of burger. Hij zegde, in 1905 :

« De toepassingen der wetenschap werden eerst benuttigd door de nijverheid der steden. Sinds 25 jaar slechts, ziemen het voordeel in, dat de landbouw uitsluitend wetenschappelijken vooruitgang kan trekken.

» En het is nog maar eenige jaren geleden, dat men **een groote ontdekking** deed : men bemerkte, dat er op de hoeve niet alleen vee en machienen waren, maar ook een landbouwer, die geholpen en aangevoerd moest worden als mensch, als werker, als verstandelijk en maatschappelijk wezen.

» Een andere, **nog meer onverwachte ontdekking** werd gedaan !

» Wij bevonden dat de landbouwer een vrouw en een familie bezit en, voor de eerste maal, sedert den oorsprong der bezetting, begint men zich met de beriepbezig te houden volgens de wenken gegeven door de wetenschap en de opvoedkunde.

» Ik ken geen beweging die eer belooft voor de toekomst en het welzijn van ons land, dan de goed ingerichte en wijs bestuurde boerinnenkringen.

» **Het** is opvallend, hoe **wijzele zaken averechts hebben aangevat !**

» Vooreerst deed men aan de kinderen de minst noodzakelijke dingen studeeren, en daarna slechts de in het dagelijksch leven onontbeerlijkste zaken ; wij negeerden het overige erbij, naargelang de noodwendigheden.

» Vervolgens is het de heer, de oudste bezitter van den grond, die het laatst in aanmerking genomen wordt.

» En hoe heeft men het hem leeren van den pachter aangevat ?

» Vooreerst is men begonnen met zijn varkens, zijn vee, zijn paarden en zijn schapen, en alleen in deze laatste jaren, waagde men het pachtersloon aan te raken en de gansche kwestie in volle aan te vatten. Het middelpunt van het werk op de hoeve, bevindt zich niet in de stallen of in het veld, maar tusschen de vier muren der woning.

» 't Is alzoo onze ontdekking der laatste jaren, dat de landbouwer een vrouw en kinderen heeft !

» De boerinnenkringen vatten de kwestie op zooals het behoort. Zij gaan uit van het middelpunt der woning, en ik verzeker u dat indien gij erin gelukt de **woningen, het familieleven van dit land te verbeteren,** dan zullen weldra alle vraagstukken, die op den maatschappelijken vooruitgang betrekking hebben, opgelost zijn ».

Deze vermaning richt zich niet alleen tot de belanghebbende huismoeders. Zij was vee eer een bespotting van de Wetenschap zelf, die **aan het verkeerde eind begon,** met zaken die van ondergeschikt belang zijn.

Hoeveel huisvaders en huismoeders zijn er nog, die niet inzien waar het hoogste belang van hun werk zit, namelijk in de opvoeding hunner kinderen.

Dit is hun eerste, hun hoogste taak !

G. S.

Oude Rechtspraak in onze streek

De vonnissen van het Luiker Schepenhof waren eeuwenlang, in Limburg, de hoogste rechtspraak. Onder het oude regime waren de schepenen rechters, en niet als nu een besturende gemeentemacht. Het Hooger Schepenhof van Luik had een uitgebreide bevoegdheid, die we heden niet zullen ontleden, doch lang reeds voor de aanhechting van het graafschap Loon aan het Prinsdom Luik, was de bekwaamheid van de Luiker Schepenen in onze streken erkend. Immers de vrijheidsoorkonde door den graaf van Loon aan Colmont in 1170 verleend, voorziet reeds het beroep op de schepenbank van Luik, en bij het opstellen der keure van Brusthem, in 1175, deed dezelfde graaf beroep op de medewerking van de Luiker schepenen.

* * *

De twee geciteerde documenten zijn meer dan twintig jaar ouder dan de beroemde keure door Albert van Cuyck, rond 1196, aan de Luikenaren verleend en door den keizer in 1208 bekrachtigd. Deze keure is steeds om de hooge opvatting van de vrijheid der burgers geprezen geweest. Nergens ontmoet men desaangaande hoogere beginselen, nopens de persoonlijke vrijheid, de onschendbaarheid der woonstede, enz.

* * *

Nochtans in de toepassing mest rekening gehouden worden met vele misbruiken, die aan het voorafgaande **regime van geweld** ontleend waren.

Zoo zullen we even stilblijven bij de wijze waarop de machtigen een beschuldiging tegen hen uitgebracht konden afwijzen. Zij beschikten daartoe, nog in de 16e eeuw over de proeve door medezweerders en die van afwijzing (exceptit). In de proeve der samenzweerders kwamen de partijgangers van den beschuldigde onder ed verklaren, niet dat de aangeklaagde het feit niet gedreven had, maar zij bevestigden onder ed, dat zij geloofden dat hij waarheid sprak. Gewoonlijk waren zes medezweerders noodig.

Maar de wet van afwijzing (exceptit) ging veel verder. Men zal ze in werking zien bij kanunnik Hoessem, die in den tijd leefde en een bevoegd rechtsgeleerde was. Hij schrijft : « Er bestond namelijk zekere wet die door misbruik gedurende lange tijden werd nagelevd. Deze wet, die meer Wet van Karel de Groote noemde, bepaalde onder meer, dat als een edele een mensch doodde, zelfs dan, wanneer burgemeester en schepenen het zagen, — tenzij de burgemeester het feit dadelijk in hande der schepenen plaatste, — zelfs wanneer de misdadiger het hoofd van den gedoode onder zijn mantel droeg, dan nog, voor het tribunaal gebracht, kon hij door geen bewijzen overtuigd worden, maar als hij zich onder ed onschuldig verklaarde, ging hij vrijgesproken, ongestraft heen... Zoo dikwijls een machtige in Luikerland misdoed, rep hij de wet van Karel den Groote in, en zoo bleven dikwijls veel misdrijven ongestraft ».

Dat zulk voorrecht zwaar op de bevolking drukte kan men begrijpen, dat men alle waegde om verbetering van den toestand te bekomen, evenzoo. Het volk droeg aan, bij meer dan een prinsbisschop, om gelijke rechtsbehandeling te bekomen. Zoo bij voorbeeld bij Hoedirik van Gelderen, bij Adolf van der Marken.

« Zoo was het volk vergaderd, en ging tot den bisschop om zich te beklagen, en bad hem zeer nederig, dat al de misdadigers gelijkelijk zouden gecorrigeerd worden, en met rechtvaardigheid overeenkomstig hun misdrijf : **dat men over de edelen zou rechterlijk onderzoek doen gelijk men over het arme volk doet,** zonder op de wet van Karel den Groote acht te geven ».

De bisschop Adolf van der Marken in 1315, gaf gelijk aan het volk en deed de gelijkheid van rechtspraak inwerken. Maar bij de eerste toepassing op een ridder van de partij der Awans barstte de opstand uit. De graven van Loon en Chiny en ook Luik en Hoei kozen partij tegen den prinsbisschop, die den steun van den hertog van Brabant moest vragen. Na de worsteling, volgde, in 1316, de belangrijke vrede van Fexhe, de ware grondwet voor het prinsbisdom Luik.

Doch het duurde nog lang eer voor goed de door het volk zoozeer verlangde gelijkheid van rechtspraak verwezenlijkt werd. Ze had veel opstanden en bloed gekost, en moet dan ook als een kostbare erfenis aanzien worden (Zie verder, E. Poullet, Histoire du droit criminel dans l'ancienne principauté de Liége, pp. 194, 235, 465).

G. S.

Oudheidkunde.

OP MEER DAN 2 METERS DIEPTE ONDER DE STRATEN TE TONGEREN.

— o —

Op het Kapittelklooster (vervolg).

Boven ons vorig artikel gaven we de ligging aan van het Kapittelklooster, alsmede eenige beschouwingen over de Romeinsche banen en straten die we daar ontmoet hebben.

Maar wij kwamen er ook andere oudheden tegen, die onze aandacht moeten weerhouden. Alzoo aan degenen die vooral oog en oor hebben voor dramatiek, zullen wij eerst wijzen op de uitgebreidheid en de hevigheid der brandverwoestingen, die het oude Tongeren herhaaldelijk vermelden. Bij voorbeeld van aan de Kloosterstraat tot aan O.L.V. Kerkstraat, op een afstand van ongeveer 50 meter had men, in de Romeinsche laag, een **doorloopende lijn van brandverwoesting.** Zoo hevig was het vuur geweest dat in de nabijheid van O.L.V. Kerkstraat, tegenover **het huis nr. 13, de** leem van de wanden der woningen tot **rode tichelaarde gebakken was. Deze sporen** van brandverwoesting ontmoette men ook, met dezelfde rood gebakken tichelaarde, in de tranchee der Kloosterstraat, tegenover **de ingangspoort van het huis Vandenbosch,** alsook daar waar deze tranchee eindigde, ten N. van de Basiliek, tegenover de **ingangspoort van het huis Defastré,** en hier op groote diepte (2.75 m.) Nog moesten soortgelijke bevindingen gedaan worden op de Groote Markt, nabij en in de zuiveringsschouw tegenover het hotel « De Helm » Hier had men zelfs twee lijnen van brandverwoesting boven elkander, die zich duidelijk waarneembaar vertoonden. Boven de rioolbuis op 2.50 m. diepte trof men eerst, gelegenverbrande leemaarde aan, dan volgde een zwarte lijn van verbranding van 0.15 m. dikte, daarna een lijn van rood tichelaarde van 0.20 m. en nog weer een zwarte lijn van verbranding, met zoowat 0.15 m. dikte.

Op enkele plaatsen was de roode tichelaarde in groote hoeveelheid aanwezig. Ze wijst ons niet alleen op de hevigheid van den vuurgloed die ze voortbracht, maar ook op de bouwwijze der woningen, waarvan een groot deel nog in vlechtwerk en aarde opgetimmerd waren.

Doch niet alle gebouwen waren in het oude Haspengouwsch vlechtwerk gebouwd, want op tal van plaatsen ontmoette men nog bestaande steenen muren van de fundeering of afbraak van stenen muren. Alzoo vond men, in de Maastrichterstraat tegenover Schuttersgang, de voortzetting van een steenen muur die reeds, over een veertien dagen, op eenige meters afstand, met zijn richting was vastgesteld. Deze muur werd ontmoet op een diepte van 0.80 m. Hij had een dikte van 0.80 m., en rustte op een los werk van siloxblokken, zooals alle Romeinsche gebouwen der eerste periode.

Verder Westwaarts in de Maastrichterstraat, tegenover de huizen nrs. 33, 31, ontmoette men veel Romeinsche afbraak (kalk en steenen), en tegenover de Kloosterstraat evenzeens. Even voorbij de O.L.V. Kerkstraat, 4 m. verder dan de zuiveringsschacht aldaar, ontmoette men een schuinloopenden muur die de tranchee met een hoek van 30° doorsneed.

Ietwat verder, op 18 m. van de reeds vermelde schacht, vond men een bekapten steen van 1.15 x 0.65 x 0.30 m. en verderop nog eenige blauwe steenen, zooals reeds in ons vorig artikel vermeld.

Op de Groote-Markt werden ook nog twee onderaardsche Romeinsche muren aangetroffen namelijk tegenover nr. 15 (Wwe Meyers) een muur van 2 m. dikte, en tegenover nr. 11 een anderen van 0.60 m. Deze laatste daalde dieper dan de bodem der tranchee, of 2.50 m.

Met spanning wachtte men op de doorgraving van de Kloosterstraat en van O.L.V. Kerkstraat, ten einde den muur door J.L. Guioth, ingenieur-directeur van bruggen en wegen, in 1851 opgenomen, aan eenstig onderzoek te kunnen onderwerpen.

Feitelijk loopt de muur daar waar hij door Guioth op zijn plan aangeduid werd. (Zie F. Drieux, Tongres et ses environs, 1851). Volgens dit plan heeft hij 2 m. dikte, en loopt als fondeering onder den Zuidmuur der huizen Vandenbosch, Defastré en Vossen, en snijdt naar Oost de Kloosterstraat en naar het Westen de O.L.V. Kerkstraat.

Deze gegevens werden juist bevonden. De muur heeft inderdaad 2 m. dikte waar hij de genoemde straten snijdt. Maar de bestemming beantwoordt niet aan hetgeen Drieux en Guioth meenden. De muur dagtekent niet van het Romeinsch tijdvak : noch de bouwwijze, noch de samenstelling, noch de diepte waarop hij in den grond zit, laten toe zulks te beweren. In O.L.V. Kerkstraat zit de muur van 0.50 tot 1.60m.; met andere woorden, hij bereikt slechts de diepte waarop de eigenlijke Romeinsche laag begint. In de Kloosterstraat was een gedeelte van dezen muur vernietigd en hij bevatte ook mergelblokken in zijn samenstelling. Deze lange, dikke muur kan gediend hebben tot afsluiting van het kerkhof langs de Noordzijde, — want de voedsten van beenderen gingen niet verder dan de muur, — ofwel tot een versterking van de oude kerk en Kapittelklooster. (Zie hierover, Paquay, Tongeren Voorheen 1934, p. 18).

Een andere belangrijke muur sneed de omwending der tranchee van O.L.V. Kerkstraat, onder den toren der Basiliek, met een hoek van 37°, en liep dus van O.Z.O. naar W.N.W. Deze betrekkelijk moderne muur heeft eveneens slechts een geringen diepgang (van 0.40 tot 1.10 m.) en bevat ook mergelsteen in het bouwmateriaal. Waartoe diende hij ? Maakte hij deel uit van de huisjes onder den toren ? We gelooven het niet, daar was hij te belangrijk voor, en andere muren en afbraak die ontmoet werden konden deze laatste bestemming hebben.

Al deze onderbouwen zijn, in een zoo oude stad als Tongeren, te jong om lang de aandacht te weerhouden. We keeren dus tot de Romeinsche periode weer. Juist op de wendingsplaats van de riool der O.L.V. Kerkstraat, tegenover de ingangsdeur der Basiliek, nevens de aldaar aangebrachte kijkschouw, vond men tusschen twee Romeinsche muren een Romeinsche bevloering. Ze had 3.50 m. en geeft ons eens te meer de breedte of lengte van een Romeinsch woonvertrek.

Buitengewoon overvloedig waren de overblijfselen van de Romeinsche periode in de Kloosterstraat en in de buiging naar West, die de riool parallael met het Kerkgebouw en met den hooger vermelden muur van Guioth doet voortloopen. In het algemeen kan men zeggen dat men in de bovenlaag, tot aan den muur Guioth, in het kerkhof zit, zooals de gevonden beenderen en doodshoofden aantoonen. Maar dieper, van af 1.30 m. in het algemeen tot 2.75 m., zit men in de Romeinsche laag, en die vondsten worden interessant.

Indien wij de riool der Kloosterstraat van uit de Maastrichterstraat in Zuidelijke richting volgen, hebben wij eerst de doorsnede der dubbele hoefbaan, zooals in ons vorig artikel vermeld. Dan tegenover de groote ingangspoort van het huis Vandenbosch, op de diepte van 1.50 m. onder de bovenlijn der straatsteenen, doorsneed men den hoek van een Romeinschen onderbouw, zoodat de tranchee aan de Westzijde 1 m. en aan de Oostzijde 2 m. metselwerk moest wegnemen. De basis van dit steenen gebouw zat dieper dan 2.60 m., bodem der tranchee. Wat verder Zuidwaarts, beneden de verbrande laag, op 2.20 m. diepte, bereikte de spade opnieuw een Romeinschen muur van 0.80 m. dikte, wiens voet dieper zit dan de bodem der riool (2.80 m.) Nadat de riool onder den hooger vermelden muur Guioth doorgedegd was, bereikte men weldra de wendingsplaats der riool maar rechts, waar een kijkschouw moest aangebracht worden.

Hier zat men in de substructies van een voornaam gebouw. Op een afstand van 3 m. ten N. van de even vermelde kijkschouw had men een sterken muur die in Noordelijke richting liep ; dan doorsneed men in Westelijke richting op een lengte van 8 m. de fondeering tot men een andere sterken Romeinschen muur bereikte. Het geheel zat weer op de diepte van ongeveer 1.60 m., maar was met een dikke laag afbraak van Romeinsch bouwmateriaal bedekt. De uitgeworpen materialen van dit gebouw vormden een aanzienlijken hoop Romeinsch materiaal.

Daar waar deze tranchee eindigde, in de kijkschouw, tegen de ingangsbarrière van het huis Defastré, vond men nog den onderbouw van een Romeinschen muur van 0.80 m. dikte. Het bovengedeelte van dezen muur werd eerst bereikt op 2 m. diepte, en de put of schouw daalde niet dieper dan 2.75 m., zoodat de fondeering van dezen bouw op verre na niet bereikt werd.

Zelfs na de voornaame opgravingen van dezen winter, zullen de HH. Broeder en Vandeweerd nog verder en dieper mogen zoo ken om enkele van de thans opgeworpen vraagstukken definitief op te lossen.

G. S.

Binnenland

ONTSLAG VAN MINISTER VAN CAUWELAERT.

Ten gevolge van zekere artikels van « Libre Belgique » waardoor hij zich bedoeld gevoelde, heeft minister Van Cauwelaert op 11 dezer ontslag genomen. Als reden van dit ontslag gaf hij aan de noodzakelijkheid om meer vrijheid te krijgen, ten einde zich te verdedigen.

Dhr. De Schrijver, volksvertegenwoordiger te Gent, weigerde de opvolging van M. Van Cauwelaert, te aanvaarden.

In een vergadering van de Kamerleden en Senatoren der rechterzijde werd eenparigheid aan M. Van Cauwelaert betuigd. Geen lid der groep zou zich bereid verklaren de opvolging van M. Van Cauwelaert te aanvaarden.

Deze moest overigens voor een kleine operatie in een kliniek treden.

Naar « De Standaard » van 15 dezer meldt heeft zelfs de Nuntius, Z.Exc. Mgr. Micara, een bezoek van sympathie gebracht aan Staatsminister Van Cauwelaert.

GEHEIMHOUDING.

Wat mocht nu weer niet verteld worden ? — Uit bovenstaand bericht zal men zien dat de tusschenkomst van een dagblad, dat een paar artikels van dit blad een zeer voornaam minister als dhr. Van Cauwelaert doen aftreden. Onze lezers vragen natuurlijk wat er gedrukt werd, en we hebben voor plicht dit in het kort samen te vatten.

De artikels van « Libre Belgique » kunnen o.i., niet aanzien worden als rechtstreeks tegen M. Van Cauwelaert gericht. Meer bepaald waren deze artikels een afkeuring van het optreden van een machtige Bankorbanisatie, de Belgische Boerenbond en de Algemeene Bankvereeniging.

Het blijkt wel uit de talooze publicaties die onlangs verschenen, dat de Boerenbond een ondersteuning aan het Staatsbestuur gevraagd heeft, in den vorm van garantie voor de de beleggingen bij den Boerenbond door talooze kleine spaarders gedaan.

Welnu, « Libre Belgique » verweet aan hooger geneemde inrichtingen, dat ze op 24 November nog een millioen uitleenden en vier millioen frank toezegden, waar ze daar niet toe verplicht waren. Dit gebeurde een viertal dagen voor de stemming van de wet, waardoor kredieten beschikbaar worden gesteld om zulke inrichtingen als de Boerenbond, enz. die gelden van kleine spaarders ontvangen te ondersteunen. Als men zulke kredieten verlangt te genieten, als men de teruggevraagde gelden niet kan geven, wegens ingevroren kredieten of andere redenen, dan heeft men de vrijheid niet meer om nieuwe bankinrichtingen vooruit te helpen. Dit was in hoofdzaak de beschuldiging. Daar nu de zoon van Minister Van Cauwelaert in de nieuwe bankzaak (Antwerpsche Depositobank) een voorname plaats innemt, heeft dhr. Van Cauwelaert geoordeeld, dat hij niet onder den druk der beschuldiging blijven kon, en zijn vrijheid van handelen hernomen.

Misschien volgt er wel een proces van den oud-minister tegen het dagblad. Dit zou meer opheldering en meer licht brengen.

Van een anderen kant heeft de Justitie geoordeeld in de bureelen der nieuwe bankinrichting een onderzoek te moeten instellen. Dat is haar recht. Wij kunnen daar niet, zooals andere bladen, protest tegen aanteekenen, want het is maar goed dat de Belgische Justitie niet alleen tegen kleinen, maar ook tegen grooten durft op te treden.

BUITENLAND

DUITSCHLAND.

HET SAARGEBIED.

De stemming. — De stemming is, afgevallen zooals we over lang dezen voorzien. We zeiden immers dat de invoeging van het Saargebied in het algemeen Duitsch volk (De Postrijder, 1 December 1934). De uitslag der stemming was als volgt :

Op 1000 stemmen :

901 stemmen voor Duitschland
89 » voor behoud van den bestaanden toestand
4 » voor Frankrijk
6 » wit en ongeldig.

De meerderheid voor Duitschland blijkt veel grooter dan ze verwacht was. Zelfs in goed ingelichte middens verwachtte men niet zulk overweldigende meerderheid.

Men mag echter niet uit het oog verliezen dat de kerkelijke overheid van het Saargebied afhangt, namelijk de bisschoppen van Trier en Speier hunne diocesen aangewezen hadden voor Duitschland te stemmen, al moesten er ook voor de katholieken leden uit volgen. Daarenboven de economische toestand doet zich steeds in zulke omstandigheden gevoelen. Wanneer er eens het recht dan beproeft mag veranderen. Op het toppunt van voorspoed was de voortbrengst aan gietijzer 2.100.000 torgen geweest en die van staal 2.200.000 tonnen. Beide cijfers waren in 1932 reeds met een derde verminderd.

De beslissing die getroffen werd, blijkt overigens de beste. Immers de Leider van het Duitsche Volk, Rijkspresident Hitler, heeft verklaard :

« Wij willen in deze volksbeslissing van 13 Januari, een eersten stap zien die langzamerhand **tot de verzoening zal leiden** van het, die twintig jaar geleden door het noodlot en de menschelijke onvolmaaktheden gedwongen, al wat bestaande den verschrikkelijksten en onvruchtbaarsten oorlog van alle tijden hebben begonnen.

« Het Duitsche Rijk zal geen territoriaal eischen tot afstand van gronden aan Frankrijk meer stellen ».

Mocht deze verzoening, mag ook spoedig tot stand komen ! Zulks zou voor Europa, voor heel de menschheid een groote verlichting betekenen. De samenwerking van de twee machtige Westersche Landen, Frankrijk en Duitschland, zou aan de heele wereld, in economisch en vooral in intellectueel opzicht, voordeel aanbrengen.

SAARLAND IN DE AARDRIJKSKUNDE.

Saarland is maar klein. De oppervlakte bedraagt 1920 vierkante kilometers, terwijl onze provincie Limburg 2412 vierk. kilom. telt, en dus een vierde grooter is. Omgekeerd heeft Saarland meer dan twee maal zooveel inwoners als Limburg. De betrekkelijke bevolking per vierk. kilom. bedraagt 154 in onze provincie Limburg en meer dan 400 in het Saargebied.

Dit is een hoog cijfer ; maar het is niet juist te zeggen dat dit het hoogste is ter wereld, zoals we in een dagblad lazen. Men berekt meer dan 500 inw. per v. kilom. in zekere deelen van Henegouw (Charleroi, Centre-Borinage) zonder van de omgeving der groote steden te gewagen. Eveneens in zekere deelen van Lancaster en Yorkshire, in Engeland, in Saksen, in het Ruhrgebied, enz.

De groote rijkdom van het Saargebied is de kolennijverheid. Ze bracht in 1930-32 gemiddeld 13 millioen kolen voort, of nagenoeg de helft van gansch België. Ook de voortbrengst aan staal en ijzer bedroeg meer dan de helft van die van ons Land.

Waar ligt die rijke streek ? Men zoeke op een atlas de rivier de Saar, bijrivier van de Moezel, op de plaats waar ze Elzas-Lotharingen verlaat. Het gebied waarom het gaat ligt op beide oevers der Saar. De voornaamste stad is Saarbruck.

VOORAZIE.

Een groote petroleumbron. — Een reusachtig werk wordt in het Nabije Oosten vol-